

บทคัดย่อ

169407

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ปัญหาการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 291

ชื่อผู้เขียน : นายทรรศวรา แก้วมณี

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา : 2545

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. รองศาสตราจารย์พูนศักดิ์ วรรณพงษ์ ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศิริสมบูรณ์เวช

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีในสังคมไทยมาช้านาน จนกระทั่งปฏิรูปการเมืองเมื่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ประกาศออกใช้ ซึ่งการปฏิรูปการเมืองดังกล่าวนี้มีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ ขยายสิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง ประการแรก การเพิ่มการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยประชาชนเพื่อให้เกิดความสุจริตและโปร่งใสในระบอบการเมือง เป็นประการที่สอง และการทำให้ระบอบการเมืองมีเสถียรภาพและประสิทธิภาพ เป็นประการที่สาม ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 เป็นมาตรการหนึ่งที่ควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อองค์กรอิสระ คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการตรวจสอบ และชี้มูลความผิดให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย และมีบทลงโทษตามมาตรา 295 หากมีการฝ่าฝืนหรือ จงใจหลีกเลี่ยง ไม่ปฏิบัติตามโดยต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

169407

จากการศึกษาพบว่ามาตรการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตตามมาตรา 291 ได้ผลในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่กระบวนการตรวจสอบดังกล่าวยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการทำให้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรตรงตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมืองและรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ทั้งในส่วนของบุคคลหรือตำแหน่งทางการเมืองที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ครอบคลุมการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และปัจจัยแวดล้อมอื่นที่มีส่วนสนับสนุนผู้เขียนจึงได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาทิ แก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญมาตรา 291 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 4 โดยเพิ่มบุคคลผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมากขึ้น เพื่อให้กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมีความรัดกุมและประสิทธิภาพมากขึ้นสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ABSTRACT

169407

Thesis Title : Problems on Declaration of Accounts Showing
Particulars of Assets and Liabilities under Section 291
of The Constitution

Student's Name : Mr. Tasrvara Kaewmanee

Degree Sought : Master of Laws

Academic Year : 2002

Advisory Committee :

1. Assoc. Prof. Poonsak Wannapong Chairperson
2. Asst. Prof. Dr.Somchai Sirisombunwej

Corruption by persons holding political positions has long rooted in Thai society until there was the political reformation after the promulgation of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2540. The political reformation aims at three major area: firstly, the participation of the people in politics; secondly, to increase more review of the exercise of state power with honesty and transparency; thirdly, to increase political stability and efficiency.

Section 291 of the Constitution is one of the measures which is used to review the exercise of state power by those holding political positions by requiring them, their spouses, and underage children to declare their accounts showing particulars of assets and liability to the National Counter Corruption Commission. This independent agency shall conduct the examination and indicate the possible guilt to the Constitutional Court for its decision

and imposition of penalty under Section 295 of the Constitution if there is any violation or noncompliance by removal from the positions or barring from holding any political position for a period of five years from the date of removal from the position.

The result of the study reveals that the measure in controlling the examination of the exercise of state power under Section 291 is found to be effective only a certain degree. However, there remains some problems and obstacles which prevent the political reformation from being successful as it should. Moreover, individual and the position required to submit the accounts showing particulars of assets and liability under the Constitution does not cover the operation of the National Counter Corruption Commission and other supporting elements. The author recommends the guideline in amending Section 291 of the Constitution and the Organic Law on Counter Corruption Act B.E.2541 Section 2 by adding more individuals who are required to submit the accounts showing particulars of assets and liability so that the examination process of those exercising state power shall be more efficient and effective in fulfilling the intent of the Constitution.